

Kunstained

1. Ainevaldkonna üldalused	2
1.1 Kunstipädevus	2
1.2 Ainevaldkonna õppeainete kohustuslikud kursused	2
1.3 Ainevaldkonna kirjeldus	2
1.4 Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes	3
1.5 Lõiming	4
1.6 Hindamise alused	5
2. Muusika	6
2.1 Üldalused	6
2.2 I kursus „Uusaegse helikeele kujunemine“	9
2.3 II kursus „Rahvuslikkus muusikas“	10
2.4 III kursus „Muusika 20. ja 21. sajandil“	12
3. Kunst	13
3.1 Üldalused	13
3.2 I kursus „Kunst ja kunstiajalugu“	15
3.3 II kursus „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil ”	16
4. Valikained	18
4.1 Rahvakultuur	18
4.2 Loovkunst	21
4.2.1 Loovkunst I	22
4.2.2 Loovkunst II	22
4.2.3 Loovkunst III	23
4.3 Lavakunst	23
4.3.1 Lavakunst I	25
4.3.2 Lavakunst II	25
4.3.3 Lavakunst III	25

1. Ainevaldkonna üldalused

1.1 Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus tähendab oskust väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevus sisaldab kriitilis-loovat mõtlemist, mitmekesist eneseväljendusoskust, isikupära väärtustamist ning valmisolekut leida värskeid lahendusi muutuvates oludes.

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) peab kunsti ja muusikat elu loomulikuks osaks ning mõistab esteetiliste tegurite olulisust igapäevaelus;
- 2) avastab ning väärtustab kunstide mitmekesisust ja muutumist ajas, kohas ja erinevates kultuurides;
- 3) mõtleb ning tegutseb kultuurimaastikul informeeritult ja kriitiliselt ning väljendab oma seisukohti ja emotsioone;
- 4) teostab loomingulisi ideid enesekindlalt ning asjatundlikult, väärtustab kaaslaste erinevaid ideid ja lahendusi;
- 5) võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 6) tunnetab ennast kultuuritraditsioonide kandjana.

1.2 Ainevaldkonna õppeainete kohustuslikud kursused

Ainevaldkonda kuuluvad kunst ja muusika.

Kunstiainete kursuste arv on järgmine:

Kunst – 2 kursust: "Kunst ja kunstiajalugu" ja „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“.

Muusika – 3 kursust: „Uusaegse helikeele kujunemine“, „Rahvuslikkus muusikas“, „Muusika 20. ja 21. sajandil“. Kõigi kursuste juurde kuulub „Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming“.

1.3 Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstivaldkonna aineid ühendab kultuurilise mitmekesisuse tundmaõppimine ning väärtustamine, rahvusliku ja kohaliku kultuuritraditsiooni edasikandmine ning kultuurilise ja rahvusliku identiteedi kujundamine. Kunstides õpitakse tundma kultuuride arengut, nähtusi ja suundumusi, kunstiliikide, -stiilide jm vastastikuseid mõjutusi, varasemate ajastute kunstiloomingu suhestumist tänapäevaga ning aktuaalsete teemade käsitlemist kunstide kaudu. Valdonna ainetes pööratakse tähelepanu sotsiaalsete, eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujundamisele ning toetatakse avatud ja kriitilist suhtumist erinevatesse kultuurinähtustesse.

Kunstiainetes eeldatakse ning võimaldatakse õpilase aktiivset osalust kunstitegevustes, mille kaudu arendatakse mõtte- ja tundemaailma, taju, loovust ning analüüsivõimet. Toetudes teadmistele ja oskustele, rakendatakse loomingulisi võimeid ning mõtestatakse iseenda ja kunstide rolli ühiskonnas. Õppekäigud muuseumidesse ning kontserdi- ja näitusekülastused toetavad kultuuripärandi ja nüüdisaegse kultuuri väärtustamist ning kujundavad vastutustunnet selle hoidmise ja kaitsmise eest.

1.4 Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstides kujundatakse **väärtuspädevust** omakultuuri, Euroopa ja maailma kultuuripärandi tundmaõppimisega ning selle seoseid nüüdiskultuuriga. Taotletakse kultuuri jätkusuutlikkuse mõistmist.

Õpipädevuses tähtsustub oskus kasutada ainespetsiifilist keelt info vastuvõtuks, tõlgendamiseks, edastamiseks ja talletamiseks. Oluline on kriitilis-loova mõtlemise kujundamine. Toetatakse erinevate õpistrateegiatega kasutamise oskust töid kavandades, tehes ning analüüsides.

Enesemääratluspädevust kujundatakse loovülesannetes antava tagasiside ning õpilase eneseanalüüsi kaudu. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemisel kujundatakse personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Kujundatakse valmisolekut end kunstivahendite kaudu väljendada ning luuakse eeldused elukestvaks tegelemiseks kunstidega.

Ettevõtlikkuspädevust kujundatakse kunstialaste praktiliste tegevuste kaudu, milles tähtsustub ideede genereerimine, olemasolevate ressursside hindamine, eesmärkide püstitamine ning tegevuse kavandamine ja lõpule viimine. Tähtis on iga üksikisiku initsiatiiv ja panus rühmatöösse ning vastutus oma valikute, otsustuste ja endale võetud kohustuste eest.

Sotsiaalset pädevust kujundatakse kunstiainetes oma tunnete ja seisukohtade väljendamise teel. Oluline on arvestada kaaslaste ideid, valmisolek neid ühises tegevuses edasi arendada ja ellu viia ning probleemidele lahendusi leida. See on ka oskus olla salliv erinevate arvamuste, ideede ning loominguliste lahenduste mitmekesisuse suhtes.

Suhtluspädevus väljendub suutlikkuses erinevatest infoallikatest pärinevaid tekste mõista ja tõlgendada ning ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad lahendusstrateegiatega leidmine ja rakendamine ning lahendusideede analüüsimine.

Digipädevus. Kunstiaineid õppides kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, kogumiseks, töötlemiseks ja esitamiseks. Kogutud teavet rakendatakse loovtöodes eesmärgipäraselt. Loominguga tegelemiseks osatakse valida ainespetsiifiliselt vajalikke digivahendeid. Õppides

ning digitaalset sisu luues ja säilitades kasutatakse erinevaid audiovisuaalseid ning muid multimeediumi vahendeid ja rakendusi. Oma loomingut jagades ning teiste loomingut kasutades järgitakse digikeskkonnas intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ning kohustusi. Ollakse teadlik digivahendite rakendamisega kaasneda võivatest terviseriskidest. Internetis loomingut jagades tegutsetakse vastutustundlikult.

1.5 Lõiming

1.5.1 Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines ning seeläbi seotud kõigi ainevaldkondadega. Kunstides on olulisel kohal õpilaste aktiivne loovtegevus. Praktiliste tööde ainek on seotud nii kunstide kui ka õpilase igapäevaelu (keskkonna, aja ja ühiskonnaga) ning aktuaalsete sündmuste ja probleemidega – kasutada saab kõigis aineis õpitavat. Kunstiteoste loomiseks ja esitlemiseks rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid tehnoloogilisi vahendeid. Nii kunst kui ka muusika lõimuvad teiste õppeainetega, eriti sotsiaalainete, keelte ja kirjandusega. Kunstis, muusikas, kirjanduses ja ajaloo õpitakse tundma eri ajastute eetilisi ja esteetilisi tõekspidamisi ning nende seotust sotsiaalsete, majanduslike, ideoloogiliste, tehnoloogiliste jm mõjutajatega. Ühine on maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine ja väärtustamine, isiklike seisukohtade väljendus- ja põhjendusoskuste kujundamine ning salliv suhtumine kaaslaste eriarvamustesse ja loomingulistesse katsetustesse. Kunstiainetes on võimalik teha koostööd teiste ainete ja ainevaldkondade piire ületavate õppeprojektide kaudu.

1.5.2 Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Tutvumine Eesti, Euroopa ja maailma kultuuripärandiga, kultuuri rolli teadvustamine igapäevaelus, avatud ja lugupidava suhtumise kujundamine erinevatesse kultuuritraditsioonidesse ning nüüdisaja kultuurinähtustesse on seotud läbiva teemaga „**Kultuuriline identiteet**”. Olulisel kohal on uute ideede, isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguline väljendamine ning väärtustamine. Selles on tähtsal kohal noorte endi osalemine/esinemine muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teema „**Väärtused ja kõlblus**” on seotud erinevate väärtussüsteemide ja nende seoste tundmaõppimisega ajaloolis-kultuurilises kontekstis ning isiklike väärtushoiakute ja kõlbliste tõekspidamiste kujundamisega. Oluline on valmisolek respektierida erinevaid arvamusi, üksteist toetada ja julgustada tegevusi kavandades ning korraldades.

Teemaga „**Teabekeskond**” on seotud vajaliku info leidmine ning selle kriitiline analüüs. Tähtsustub teabekeskonna kasutamise reeglite ja intellektuaalse omandi kaitse järgimine. Teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” toetab muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist. Eelkõige on see seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, kus kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi tehnoloogiaid/tehnikaid; õppeülesandeid täites ning esitledes rakendatakse nüüdisaegseid tehnilisi ja tehnoloogilisi vahendeid ning võtteid.

Teema „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” on kunstides seotud oma võimetest ja huvidest lähtuvalt sobiva kunsti-/muusikaharrastuse leidmisega. Olulisel kohal on õppekäigud, kus tutvutakse kunstide erinevate väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega. Õpilasi julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” võimaldab kunstiainete kaudu parandada õpilase enesehinnangut ning tunnustada kõiki õpilasi. Selleks on vaja kooli toetust ülekoolilistest, maakondlikest ja riiklikest võistlustest, näitustest ja kontsertidest osavõtmisel ning esinemisvõimaluste pakkumisel. Ülekooliliste aineülesannete projektide kaudu õpitakse kavandama tegevusi ning arvestama kogukonna vajadusi, rakendades eesmärged ellu viies kunstilisi vahendeid.

Teema „**Keskond ja jätkusuutlik areng**” on seotud loodusliku ja kultuurilise mitmekesisuse ning jätkusuutlikkuse väärtustamisega. Tähtsal kohal on sotsiaalne aktiivsus – seisukohtade ja hoiakute väljendamine kunstialaste tegevuste kaudu. Tähelepanu pööratakse erinevate keskkondade, sh sotsiaalse keskkonna toimimisele, inimtegevuse mõjule keskkonna arengus ning keskkonnaprobleemide lahendamisel. Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, millest võivad kujuneda püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „**Tervis ja ohutus**”. Kunstiainetes kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille puhul tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

1.6 Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Kunstiainetes on hindamine eelkõige kujundav – õppimist ja arengut toetav. Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet tema individuaalse arengu kohta, arendada eneseanalüüsi oskust, suunata tema enesehinnangu kujunemist ning toetada tema visuaalse/muusikalise väljendusviisi leidmist ja arendamist.

Hindamise objekt on nii tööprotsess kui ka lõpptulemus: kunstis loovtööde arendamise eksperimendid ja valminud teos, visuaalne väljendusoskus ning aruteludes osalemine, kunstiteose analüüs ja uurimistöö jne; muusikas teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerides ning omaloomingus, suuline ja kirjalik väljendusoskus kuulatud muusikat analüüsides ning muusikamõisteid kasutades, muusika arenguloo aruteludes osalemine, uurimusliku/praktilise töö koostamine jm. Õpilane osaleb aktiivselt hindamises nii oma arengu teadliku jälgimise (nt õpimapp, portfoolio) kui ka oma valikute ja arvamuste põhjendamise kaudu.

Õpilane peab alati teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise lähtekohad ja kriteeriumid. Ülesannete laadi valides ja hindamisaspekte kindlaks määrates tuleb väärtustada oskust leida asjakohast infot, seda tõlgendada ja järeldusi teha. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õige kirjavead, mida hinnates ei arvestata.

Kokkuvõtval hindamisel võrreldakse õpilase teadmisi ja oskusi tema õppe aluseks olevas õppekavas ja ainekavas toodud oodatavate tulemustega. Õpilase silmapaistvat esinemist kooliüritustel, kooli edukat esindamist kunsti- ja muusikaprojektides, -võistlustel ning konkurssidel võib arvestada õppe osana kokkuvõtval hindamisel.

2. Muusika

2.1 Üldalused

Õppeaine kirjeldus

Õppeaine koostisosad on:

- musitseerimine;
- muusika kuulamine ja muusikalugu;
- õppekäigud.

Muusika õpetamisega gümnaasiumiastmes taotletakse tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamist ning tunde- ja mõttemaailma rikastamist. Olulisel kohal on musitseerimine: õpilase isikliku suhte teadvustamine ja süvendamine muusikaga – laulmise ja pillimänguga, omaloominguliste katsetuste julgustamine ning toetamine põhikoolis omandatud muusikalist kirjaoskust rakendades. Eriliselt tähtsustatakse ja teadvustatakse ühislaulmist ning koorilaulu kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni. Erinevate ajastute muusika kuulamise kaudu kujundatakse teadlikku ja kriitiliselt mõtlevat muusikakuulajat ning kontserdikülastajat. Muusikat kuulates ja muusikaloos tutvustatakse eri ajastute väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning arutletakse nende üle. Võimalusel kutsutakse kooli külalisesinejaid ning pakutakse esinemisvõimalusi oma õpilastele. Õpilaste

silmaringi avardavad ja muusikalist maitset kujundavad õppekäigud kontsertidele, teatritesse ning muusikaga seotud paikadesse.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Gümnaasiumi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab muusikat kui olulist osa inimkonna kultuurist; teadvustab ennast rahvuskultuuri kandjana;
- osaleb muusikaelus ning kujundab valmisoleku elukestvaks muusikaharrastuseks;
- mõistab ja väärtustab kooriliikumise ning laulupidude sotsiaal-poliitilist olemust ja muusikahariduslikku tähendust;
- rakendab ning arendab musitseerimise kaudu oma teadmisi, muusikalisi võimeid ja oskusi;
- valdab põhiteadmisi ajastute ja maade muusikast ning kultuuride arengust;
- rakendab loovust muusikalises eneseväljenduses;
- oskab muusikat kriitiliselt kuulata, analüüsida ja tõlgendada ning selle üle arutleda;
- teadvustab ja järgib intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- kasutab nüüdisaegseid infotehnoloogiavahendeid.

Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- on omandanud valmisoleku muusikaliseks tegevuseks; osaleb võimaluse korral koolikooris ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes ja kohalikus muusikaelus;
- rakendab oma võimeid ja oskusi muusikalistes tegevustes, kasutades omandatud muusika-teoreetilisi teadmisi;
- oskab kuulata ja arvestada kaaslast;
- on omandanud ülevaate erinevate ajastute üldkultuurilisest taustast ning oskab luua seoseid nende ajastute muusikakultuuriga;
- teab kuulatud muusikanäidete põhjal erinevate ajastute põhilisi tunnusjooni, olulisemaid žanreid ja vorme ja oskab neid omavahel võrrelda;
- väljendab kuuldud muusika kohta oma arvamust ning võrdleb, analüüsib ja argumenteerib, toetudes teadmistele ning muusika oskussõnavarale;
- oskab leida muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest;
- oskab kirjutada kontserdiarvustusi, uurimistöid muusikast, kasutades nüüdisaegseid infotehnoloogia võimalusi;

- on tutvunud autorikaitse seadustega ning teadvustab intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- on laulupeo traditsiooni austaja ja edasikandja laulja, tantsija, pillimängija või muusika-teadliku publikuna; väärtustab ühislaulmist kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingat teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilase kujunemist aktiivseks ning iseseisvaks õppijaks, kes arvestab kaaslast ning väärtustab koostööd;
- kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid infotehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- võimalusel laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, muusikakoolidesse, näitustele jne;
- kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- leitakse võimalusi tunnivälise muusikaringide tegevuseks (solistid, ansamblid, koorid jm);
- arvestatakse võimaluse korral õpilaste valikutega/ettepanekutega õppetöö kavandamisel ning kaasatakse õpilasi erinevate ürituste korraldamisel.

Gümnaasiumi õppetegevused on:

- ühe- ja mitmehäälnelaulmine;
- vokaalsete võimete kujundamine;
- muusika kuulamine, vestlused/arutelu ja kirjalikud tööd muusikast;
- teadmiste ja muusikalise kirjaoskuse rakendamine muusitseerimisel ja muusika kuulamisel;
- iseseisva muusikalise eneseväljenduse ja esinemisoskuse toetamine ning soodustamine;
- õppekäigud.

Gümnaasiumis pööratakse tähelepanu individuaalsete oskuste arendamisele, isikupärase mõtlemise süvendamisele ning õpilaste sotsiaalsete oskuste rakendamisele muusikalistes

tegevustes, kasutades mitmekesiseid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitmehäälselt (ühislaul), kooris kolme- või neljahäälselt. Muusikat kuulates tähtsustub kuulnud muusika põhjal oma arvamuse väljendamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes teadmistele ja muusika oskussõnavarale. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid jm) kujundatakse õpilaste isikupärast esinemisoskust ja ettevõtlikkust tegevusi planeerides ning korraldades. Silmaringi ja teadmiste avardamiseks käiakse kontsertidel, muusikaetendustel ja õppekäikudel, mida võimaluse korral seostatakse kursuse teemadega.

Füüsiline õpikeskkond

Kool võimaldab järgmiste vahendite kasutamise: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, akustiline kitarr, muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti.

Kool korraldab õpet ruumis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu. Kool võimaldab fonoteegi (CD, DVD, VHS) kasutamise.

Hindamise üldised alused

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekoht järgneva õppe kujundamisele ning stimuleerib ja motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab järgmisi muusikaõpetuse komponente: muusika kuulamist ja muusikalugu, väljendusoskust kirjalikes ja suulistest aruteludes ning aktiivsust õppetöös ja -käikudel. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel.

2.2 I kursus „Uusaegse helikeele kujunemine“

Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- on arendanud oma võimeid laulmises ja võimalusel pillimängus;
- oskab muusikanäidete põhjal võrrelda keskaja, renessansi, baroki ja klassitsismi muusikat

ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;

- väljendab oma arvamust muusikast ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

Õppesisu

Musitseerimine (laulmine, pillimäng). Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.

Muusika kuulamine ja muusikalugu.

Muusika teke ja olemus. Muusika väljendusvahendid. Muusika roll vanadel kultuurrahvastel ja tänapäeva ühiskonnas.

Keskaeg. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Gregooriuse laul, missa, mitmehäälsuse ja noodikirja kujunemine, rüütlikultuur.

Renessanss. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Polüfoonilise muusika areng, ilmalik laul ja seltskonnamuusika, instrumentaalmuusika, reformatsioon ja muutused kiriku-muusikas.

Barokk. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Õukonnamuusika, ooper, oratoorium, passioon, kontsert, prelüüd ja fuuga.

Klassitsism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Sonaaditsükkel, keelpillikvartett, sümfoonia, instrumentaalkontsert, reekviem, klassikaline sümfooniaorkester, ooperi areng.

Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Monteverdi, Händel, J. S. Bach, Vivaldi, Haydn, Mozart, Beethoven jt.

Õppekäigud

Muusikaürituse külastamine võimalusel kord kursuse vältel ning asjakohase arvamuse avaldamine muusikalist oskussõnavara kasutades. Võimalusel õppekäigud muusikaga seotud paikadesse kord kursuse vältel.

2.3 II kursus „Rahvuslikkus muusikas“

Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- on arendanud oma muusikalisi võimeid laulmises ja võimalusel pillimängus;
- oskab muusikanäidete põhjal võrrelda romantismiajastu muusikat varasemate ajastute muusikaga ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;
- oskab leida Eesti ja Euroopa muusikakultuuri seoseid;
- on tutvunud eesti pärimusmuusikaga muusikanäidete varal;
- väljendab oma arvamust ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

Õppesisu

Musitseerimine (laulmine, pillimäng). Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.

Muusika kuulamine ja muusikalugu.

Romantism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Soololaul, Instrumentaalsed väikevormid, programmiline muusika (sümfooniline poem), lavamuusika (ooper, ballett, operett). Rahvuslikud koolkonnad. Hilisromantism.

Pärimusmuusika. Regilaul, uuem rahvalaul.

Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine. Muusikaelu Eestis enne rahvuslikku ärkamisaega. Laulupidude traditsiooni kujunemine. Esimesed eesti professionaalsed heliloojad ja muusikud, esimesed sümfoonilised ja vokaal-sümfoonilised suurteosed eesti muusikas. Rahvusliku helikeele kujunemine koorimuusikas, instrumentaalmuusikas ning lavamuusikas. Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Schubert, Chopin, Liszt, Berlioz, Verdi, Wagner, Tšaikovski, Sibelius, Grieg, R. Strauss jt. Muusikanäited järgmiste eesti heliloojate loomingust: Kunileid, Saebelmann, Hermann, Härma, Türipu, Lüdig, Tobias, Saar, Kreek, Eller, Aav, Tubin jt. Muusikanäited eesti pärimusmuusikast.

Õppekäigud

Muusikaürituse külastamine võimalusel kord kursuse vältel ning põhjendatud arvamuse avaldamine. Võimalusel õppekäigud muusikaga seotud paikadesse kord kursuse vältel.

2.4 III kursus „Muusika 20. ja 21. sajandil“

Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- süvendab oma muusikalisi võimeid laulmises ja võimalusel pillimängus;
- on tutvunud muusikanäidete varal džässmuusika väljendusvahenditega ja eesti džässi peamiste traditsioonidega ning oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;
- oskab muusikanäidete põhjal võrrelda 20. ja 21. sajandi eesti ja lääne muusikastiile;
- väljendab oma arvamust ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

Õppesisu

Musitseerimine (laulmine, pillimäng.). Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.

Muusika kuulamine ja muusikalugu.

Muusika 20. ja 21. sajandil. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid.

Massikultuur ja kõrgkultuur.

Impressionism, ekspressionism, neoklassitsism. Ülevaade 20. sajandi II poole muusikastiilidest ja -suundadest.

Eesti muusika pärast teist maailmasõda. Muusikaelu Eestis pärast teist maailmasõda. 20. sajandi II poole muusikasuundade peegeldused eesti koori- ja instrumentaalmuusikas. Uued suunad 21. sajandil.

Džässmuusika. Džässmuusika kultuurilooline taust ja väljendusvahendid. Sümfooniline džäss. Džässmuusika traditsioonid Eestis ja mujal maailmas.

Muusikaelu ja muusikatööstuse nüüdisaegsed suunad.

Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Debussy, Ravel, Stravinski, Schönberg, Orff, Britten, Prokofjev, Šostakovitš, Messiaen, Cage, Boulez, Reich, Glass, Gershwin jt. Muusikanäited džässmuusikast.

Muusikanäited järgmiste eesti heliloojate loomingust: Ernesaks, A. Kapp, Tormis, Mägi, Tamberg, Rääts, Sumera, Kangro, Sisask, Pärt, Tüür, Tulve jt.

3. Kunst

3.1 Üldalused

Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumis kunsti õpetamise kaudu toetatakse õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist, milles on tähtis koht kunstiloo ja nüüdisaegse visuaalse keskkonna tundmaõppimisel. Kunsti arengut vaadeldakse laiemalt, luues seoseid kultuuri, ühiskonna ja ajalooaga. Toetatakse positiivse suhtumise kujunemist kunstisse kui valdkonnasse.

Gümnaasiumi kunstiõpe loob baasi kunsti ning visuaalkultuuri vormi- ja pildikeele mõistmiseks ning kultuuride mitmekesisuse väärtustamiseks, avades üldmõisted ja kontseptsioonid. Õppes on kandev osa eri ajastute kujutamislaidide võrdlusel ning kirjeldusmudelite loomisel. Kunstilugu avatakse suuremate teemarühmade kaudu, vanema kunsti näiteid kõrvutatakse 20. ja 21. sajandi kunstiga.

Teemapõhine käsitlus võimaldab rõhutada kunsti seoseid ühiskonnas ja kultuuris toimunuga. Tähtis on näidata ajastu kunsti seoseid üldise mõtteviisiga, esile tuua kultuuri ja elukorralduse muutumise ühiskondlikke tegureid: filosoofia, religiooni ja valitsemiskorra mõju ning tehnika ja majanduse arengut.

Teemade kaudu käsitlus aitab orienteeruda kunstivoolude paljuses, arendab tähelepanu ja vaatlemisoskust ning innustab leidma sidemeid mineviku ja tänapäeva vahel.

Nüüdisaegse kunsti, disaini, keskkonna ja virtuaalse meediakeskkonna käsitlemisel on peamine rõhk konteksti ning sõnumi analüüsil. Oluline on kunsti ja visuaalse kultuuri mõtestamine tänapäeva kultuurikontekstis.

Kunsti käsitlemisel tuuakse võimalikult palju paralleele paikkonna ning Eesti kunsti ja kultuuriga, samuti näiteid nende kohta.

Kunstialane loov tegevus võimaldab nautida kunsti loomist ning arendada väljendusoskust, toetab emotsionaalset ja isiksuslikku arengut. Kunstiõppe ülesanne on toetada õpilase loova mõtlemise, seoste loomise ja probleemilahenduse oskuste arenemist.

Õppesisu on jagatud tinglikult kolme plokki:

- Teooria ehk sisulis-struktuuriline ülevaade (kunsti ajalugu ja olemus, nüüdiskunsti süünd ning arengusuunad samuti ajastuid läbivad teemad ning võrdlused).
- Esseede ja ettekannete ise tegemine ehk temaatiline, seoseid loov, inglise keelsete kunstiajaloo tekstide kasutamist ja kirjutamisoskust arendav ehk praktiline osa (õppekäigud, uurimused).

- Kunsti ajaloost inspireeritud teoste ise tegemine praktiline ja kinnistav osa (loovtööd).

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Gümnaasiumi kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunnetab kunsti võimalusi ning näeb selle rakendusi nii enese elu ja tegevuse kui ka maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
- orienteerub kunstikultuuri arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides;
- iseloomustab ja võrdleb nüüdisaegses kunstis rakendatud mitmekesiseid ideid ja väljendusvahendeid;
- mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega;
- rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi võtteid, tõlgendab ja lahendab erinevaid probleemülesandeid;
- väärtustab end ümbritsevat elukeskkonda ja visuaalkultuuri pärandit, mõistab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- orienteerub kunsti, arhitektuuri ja disaini valdkondadega seotud elukutsetes ja edasiõppimisvõimalustes.

Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- tunneb visuaalse kultuuri valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne);
- iseloomustab kunsti arengusuundi ja seostab muutusi ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jm mõjudega; on salliv kultuurierinevuste suhtes;
- märkab ning mõistab kunsti ja visuaalkultuuri mõjusid ühiskonnale ning keskkonnale nii ajaloos kui ka tänapäeval;
- võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt; iseloomustab üldjoontes kunstiteoste ajalist ja stiililist kuuluvust;
- tõlgendab ja analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon, video, kohaspetsiifiline kunst jt) ning seostab nüüdiskunsti teiste valdkondadega (nt teadus, meedia, reklaam, poliitika);
- väärtustab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnasäästlikku arhitektuuri ja disaini;
- analüüsib ning võrdleb esemelise keskkonna ja visuaalse kommunikatsiooni ilminguid;

- esitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi, arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid;
- rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja -vahendeid; oskab ning julgeb eksperimenteerida;
- esitleb oma loomingut ja uurimistulemusi, kasutades aineteterminoloogiat;
- on oma loovates lahendustes eetiline, mõistab kunstniku vastutust; arvestab keskkonna- ja kultuuripärandi kaitse nõudmisi.

3.2 I kursus „Kunst ja kunstiajalugu“

Õppesisu

Kunsti roll eri ajastuil.

Kunsti mõiste ja selle muutumise ajalugu. Kunstnik, teos ja vaataja oma kaasajas. Kunstiteoste analüüs ja tõlgendamine.

Kunstikultuuri üldistav ajatelg.

Üldistava ajatelje käsitlemisel on olulisim selgitada ja põhjendada kunsti muutumist. Peamiste faktide ja näidete abil luuakse seosed ühiskondlike põhjuste, kunsti ja ajastu mõtteviisi vahel. Erialase sõnavara omandamine.

- *Vanimad kõrgkultuurid.* Esiaja kujutised. Mesopotaamia. Egiptus.
- *Antiikaja kunst.* Vana-Kreeka. Vana-Rooma.
- *Keskaja kunst.* Varakristlus ja Bütsants. Romaanika. Gootika. Kunst ja religioon.
- *Renessanss.* Kunst Itaalias ja põhja pool Alpe. Inimesekeskse maailmapildi kujunemine. Kunst ja teadus. Trükikunsti leiutamine.
- *Barokk.* Baroki suunad ja rokokoo. Õukonnakunstist argielu kujutamiseni.
- *18. ja 19. sajandi kunst.* Klassitsism. Antiikpärandi mõju ja valgustusajastu ideed. Vaimu ja võimu arhitektuur. Romantism. Realism.

Eri ajastute kunsti võrdlevate teemade valik

Seoseid loovad teemad rõhutavad kunsti seoseid ühiskonnas ja kultuuris toimunuga, ajastu mõtteviisi, religiooni ja valitsemiskorra, tehnika ja majandusega. Eri ajastute kunsti seostades arutleda kunstiteoste väljendusvahendite, loomise eesmärkide, tähenduse ja sotsiaalse rolli üle. Kunsti nähtusi võrdlevad teemad:

- perspektiivikasutus, keskkonna ja ruumi kujutamise viisid;
- inimese kujutamise viisid: idealiseeritud, realistlik, stiliseeritud;

- lugude ja sümbolite ringlus läbi sajandite;

Loomingulised- ja uurimisprojektid, õppekäigud

Loomingulised projektid on seotud Mõttele!-osa võrdlevate teemadega ning mõtestavad, kinnistavad ja laiendavad õpitut. Oluline on isiklik vaatenurk, käsitletavate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine.

Loovtööde tegemisel valida oma ideele sobivad väljendusvahendid (nt joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalne pilt, video, tegevuskunst jne). Loovtöö protsessi osa on töö esitlemine, analüüs ja tõlgendamine ning oma valikute põhjendamine.

Projektid ning õppekäigud on seotud erinevate õpikeskkondadega: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskkond jne.

Hindamise üldised alused

Kunstis on hindamise objekt nii tööprotsess kui ka lõpptulemus: loovtööde arendamise eksperimendid ja valminud teos, visuaalne väljendusoskus ning aruteludes osalemine, kunstiteose analüüs ja uurimistöö jne. Õpilane osaleb aktiivselt hindamises nii oma arengu teadliku jälgimise (nt õpimapp, portfoolio) kui ka oma valikute ja arvamuste põhjendamise kaudu.

3.3 II kursus „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil ”

Õppesisu

Kunsti ja visuaalkultuuri muutumine.

Nüüdisaegse elutunnetuse ja globaalse maailma süünd, teaduse, tehnoloogia ja linnastumise võidukäik. Kunstiteos ja kontekst: vaatajad, koht ning aeg. Auteursus, kunstnike ja vaatajate suhte muutumine. Elukeskkonna kujundamise põhimõtted: arhitektuur, disain, visuaalne meedia.

Kunst moderniseeruva ajastul.

19. sajandi lõpu kunst: impressionism, postimpressionism, juugend ja sümbolism. Fotograafia ja illustreeritud ajakirjandus. 20. sajandi I poole kunst. Modernistliku kunsti suunad: fovism, ekspressionism, futurism, kubism, abstraksionism, sürrealism. Avangard. I maailmasõda ja dadaism.

Modernistlik arhitektuur ja disain.

Funktsionalism. Kunst totalitaarsetes riikides: sotsialistlik realism, natsionaalsotsialistlik kunst.

II maailmasõja järgne kunst.

Külm sõda: abstraktne ekspressionism versus figuratiivne kunst. Üleminek modernismist postmodernismi. Minimalism, opkunst jne. Popkunst. Hüperrealism. Happening, kehakunst, maakunst. Kontseptualism kui nüüdisaegse kunsti alusprintsip.

Postmodernism ja nüüdiskunst.

Postmodernistlik kunst. Sotsiaalkriitiline ja poliitiline kunst. Kunst avalikus ruumis. Kunstimeediumide paljus: maal, graafika, skulptuur, installatsioon, fotokunst, videokunst, tegevuskunst, interaktiivne meediakunst, helikunst, netikunst jt. Teemade ja seisukohtade paljus 21. sajandi kunstis: teadus, innovatsioon, ökoloogia, identiteet, soolisuus, eetika jne. Rahvusvahelised nüüdiskunsti näitused ja kunsti globaliseerumine.

Keskkond. Disain. Visuaalne meedia.

Arhitektuuri ja disaini valdkonnad (tootedisain, mood, graafilne disain jne). Ehitatud keskkonna arengusuunad seoses ühiskonna, tehnoloogia ning inimese mõtteviiside muutumisega. Disain ja inimsõbralik elukeskkond: innovatsioon, targad materjalid, keskkonnateadlikkus. Disainiprotsess – probeemilahendus. Meediakeskkond ja visuaalne kommunikatsioon. Kultuuripärandi kaitse. Autoriõigus. Kunsti, arhitektuuri ja disainiga seotud elukutsed.

Nüüdiskunsti nähtusi võrdlevad teemad

- Kunsti aktiivsed sekkumised ühiskonda: poliitiline kunst, feministlik kunst, avalik kunst.
- Muutused arhitektuuris ja disainis 20. ja 21. sajandil.
- 20. sajandi nn realismid: sürrealismist ja sotsrealismist kuni hüperrealismi ja videokunsti.

Loomingulised ja uurimisprojektid, õppekäigud

Loomingulised projektid on seotud Mõttele!-osa võrdlevate teemadega ning mõtestavad, kinnistavad ja laiendavad õpitut. Oluline on isiklik vaatenurk, käsitletavate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine. Loovtööde tegemisel valida oma ideele sobivad väljendusvahendid (nt joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalne pilt, video, tegevuskunst jne). Loovtöö protsessi osa on töö esitlemine, analüüs ja tõlgendamine ning oma valikute põhjendamine.

Projektid ja õppekäigud on seotud õppe korraldamisega erinevates õpikeskkondades: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskkond jne.

4. Valikained

4.1 Rahvakultuur

Kursuse kirjeldus

Kursuse jooksul tutvutakse eesti rahvakultuuri erinevate valdkondadega ning jälgitakse meie rahvusliku kultuuri arengut läbi sajandite kuni tänapäevani. Kursuse eesmärgiks on õpetada noori adekvaatselt tajuma ja väärtustama meie rahva sajanditepikkust kultuuri, selle arengut ja muutumist läbi erinevate ajalooperioodide.

Kursus toetab õppesisu ja tegevuste kaudu gümnaasiumi riikliku õppekava läbivate teemade käsitlemist (kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus ning digipädevus).

Kursus on üles ehitatud suurel määral praktilisele tegevusele: laulmisele, tantsimisele, võimalusel pillimängule. Kuna antud kursuse õppimiseks ei ole välja antud konkreetset õpikut, siis toimub materjalide otsimine individuaalselt, kasutades kõiki olemasolevaid infokanaleid.

Õppe-eesmärgid

Rahvakultuuri õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab ja hoiab Eesti kultuuri, tunnetab end kultuuritraditsioonide kandjana;
- avastab ja väärtustab meie kultuuri eripära ning muutumist ajas ja kohas;
- väljendab oma seisukohti ja emotsioone;
- tunnetab oma loomingulisi võimeid, viib loomingulisi ideid ellu enesekindlalt ning asjatundlikult, väärtustab kaaslaste erinevaid ideid ja lahendusi;
- omab ülevaadet pärimusmuusikaga seonduvatest elukutsetest, ametitest ja edasiõppimisvõimalustest.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- teab meie rahvalaulude tunnuseid ja liike ning oskab eristada vanemat rahvalaulu ehk regilaulu uuemast rahvalaulust;
- oskab luua ja esitada rahvalauluteksti;
- on tutvunud eesti rahvakalendri tähtpäevadega; teab tähtsamate kalendripühade tähendust ja kombeid;
- mõistab rahvakalendri seoseid kristlike pühadega;

- oskab populaarsemate rahvatantsude põhisamme (reinlender, labajalavalss, polka);
- on tutvunud erinevate rahvapillidega;
- on tutvunud eesti rahvariietega;
- on tutvunud eesti rahvustoitudega;
- on tutvunud eesti vanasõnade ja muistenditega;
- omab ülevaadet Eestis tegutsevatest folkansamblitest ning -solistidest;
- omab ülevaadet Eestis korraldatavatest folkloorifestivalidest;
- mõistab meie rahvakultuuri tähtsust;
- oskab leida vajalikku infot erinevatest allikatest;
- arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;
- oskab oma teadmisi, arvamusi ja seisukohti täpselt väljendada ja põhjendada;
- suudab omandatud teadmistele ja oskustele tuginedes luua uusi teoseid (rahvalaulutekste, muistendeid, riidekomplektide jooniseid, jne).

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades mitmekesisist ja tänapäevast õppemetoodikat ning arvestades õpilaste individuaalset eripära;
- teostatakse erinevaid praktilisi loovtöid nii individuaalsete kui ka rühmatöödena;
- teemakohase info leidmiseks ning kunstiteoste loomiseks ja esitlemiseks rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi;
- arendatakse loovust ja iseseisvust;
- otsitakse vajalikku informatsiooni erinevatest allikatest;
- kasutatakse erinevaid meetodeid teadmiste kinnistamiseks ning ainetevaheliste seoste loomiseks.

Õppesisu

Töökava planeerimisel arvestatakse konkreetse klassi võimete, huvide ja tööstiiliga. Erinevate teemade käsitlemisel lähtutakse siiski põhimõttest, et õppimine toimub põhiliselt läbi erinevate praktiliste tegevuste: laulmise, tantsimise, (võimalusel pillimängu), tekstide, muusika ja piltide

loomise jne. Olulisel kohal on suuline arutelu ning oma arvamuste põhjendamine. Kõiki õpilasi innustatakse ennast julgelt väljendama ning praktilisi ülesandeid loovalt täitma.

Käsitletavad teemad

Rahvalaulude tunnused ja jagunemine. Ülevaade Eestis tegutsevatest folkmuusikutest (solistidest ja ansamblitest). Ülevaade Eestis toimuvatest folkloorifestivalidest. Eesti rahvakalender ja selle seos teiste rahvaste kommetega. Eesti toidud ja nende seos rahvakalendriga. Eesti rahvamängud ja –tantsud (reinlender, labajalavalss, polka). Eesti rahvapillid ja pillilood. Eesti rahvariided ja nende kasutamine tänapäeva moekunstis. Eesti vanasõnad ja muistendid.

Kasutatavad materjalid

Osaliselt saab tunnis kasutada „Õhtumaade muusikaloo II osa“ materjali. Suur osa käsitletavate teemade materjalist on internetipõhine. Olenevalt teemast kasutatakse tunnis ka raamatukogu teavikuid, ajakirja- või ajaleheartikleid. Materjali illustreerimiseks kasutatakse muusikavideosid, kutsutakse tundidesse külalisi. Võimalusel kutsutakse õpilastele esinema rahvamuusikuid – nii lauljaid kui ka pillimehi.

Hindamise üldised alused

Õpitulemuste hindamine lähtub õppekava üldosas ja teistes hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamisalustest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust.

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.

Hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist.

Hinnatakse praktiliste tegevuste täitmist; loovust ülesannete lahendamisel.

Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd, osalemist rühmatöös.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Kursuse hinne kujuneb tunnitööde (individuaalsed või grupitööd) ja koduste ülesannete (individuaalsed ja grupitööd) tulemuste põhjal.

Hindamisel arvestatakse õpilase võimetekohast osalemist praktiliste ja/või loominguliste ülesannete täitmisel, aktiivset osalemist tundides, kirjalike tööde puhul töö korrektsust, nõuetele vastavust ning esitamise tähtaegadest kinnipidamist.

4.2 Loovkunst

Õppe-eesmärgid

Loovkunsti õpetamise eesmärk gümnaasiumis on väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides, ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist, mõelda kriitilis-loovalt; väärtustada mitmekesist eneseväljendusoskust, isikupära ning valmisolekut leida värskeid lahendusi.

Kunstialane loov tegevus võimaldab nautida kunsti loomist ning arendada väljendusoskust, toetab emotsionaalset ja isiksuslikku arengut, loovat mõtlemist ja probleemilahenduse oskuste arenemist.

Loovkunsti õpetamise kaudu taotletakse, et gümnaasiumi lõpetaja:

- peab kunsti elu loomulikuks osaks ning mõistab esteetiliste tegurite olulisust igapäevaelus;
- tunnetab kunsti võimalusi ning näeb selle rakendusi nii enese elu ja tegevuse kui ka maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
- teostab loomingulisi ideid enesekindlalt ning asjatundlikult, väärtustab kaaslaste erinevaid ideid ja lahendusi;
- rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi võtteid;
- oskab loovalt enda loomingut esitada ja oma valikuid põhjendada.

Õpitulemused

Gümnaasiumi loovkunsti ainega taotletakse, et õpilane

- püstitab iseseisvalt loomingulisi ülesandeid ning otsib neile lahendusi, arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid;
- rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid;
- ning tehnilisi töövõtteid ja -vahendeid; oskab ning julgeb eksperimenteerida;
- on oma loovates lahendustes eetiline, mõistab kunstniku vastutust; arvestab keskkonna- ja kultuuripärandi kaitse nõudmisi;
- esitleb oma loomingut, kasutades ainetterminoloogiat.

Õppetegevus

- toetatakse õpilase iseseisvust teoste kavandamisel ja kontseptsioonide arendamisel;
- pakutakse võimalikult palju erinevaid võimalusi mitmekülgsete tehnikate rakendamiseks;
- esitletakse enda loomingut, avades kontseptsioone ja põhjendades valikuid;
- tegevusi viiakse läbi erinevates õpikeskkondades: koolis, vabas looduses, ateljeedes jne;
- korraldatakse näituseid nii koolis kui ka väljaspool.

Hindamise üldised alused

- Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet tema individuaalse arengu kohta, arendada eneseanalüüsi oskust ning toetada tema visuaalse väljendusviisi leidmist ja arendamist.
- Hindamise objekt on nii tööprotsess kui ka lõpptulemus: loovtööde arendamise eksperimendid ja valminud teos, visuaalne väljendusoskus ning aruteludes osalemine, kunstiteose analüüs.
- Õpilane osaleb aktiivselt hindamises nii oma arengu teadliku jälgimise (nt õpimapp, portfoolio) kui ka oma valikute ja arvamuste põhjendamise kaudu.

4.2.1 Loovkunst I

- tutvutakse tuntud teoste kaudu kaasaegse kunsti põhisuundadega;
- külastatakse ning retsenseeritakse kunstinäituseid;
- rakendatakse tutvustatud tehnikaid oma teose loomisel;
- arutletakse päevapoliitiliste küsimuste üle ning seatakse eesmärgid oma teostele;
- planeeritakse ja luuakse teoseid, kasutades selleks võimalikult erinevaid väljendusvahendeid ja tehnikaid;
- oma teose analüüsiks ja mõtestamiseks täidetakse jooksvalt portfooliot;
- esitletakse enda loomingut, avades kontseptsioone ja põhjendades valikuid.

4.2.2 Loovkunst II

- jätkatakse I kursusel tutvutud tehnikate rakendamist;
- planeeritakse ja luuakse teoseid, mis oma olemuselt on rohkem spetsiifilisemad tehnika eripäradest sõltuvalt;
- teostatakse mahulisem kunstiteos;

- täiendatakse jooksvalt portfooliot;
- esitletakse enda loomingut, avades kontseptsioone ja põhjendades valikuid;
- korraldatakse ühine näitus, saades kogemus näituse kureerimisest;
- retsenseeritakse kaasõpilase tööd, analüüsidest valitud tehnikat ning kontseptsiooni.

4.2.3 Loovkunst III

Kava väljatöötamisel

4.3 Lavakunst

Õppe-eesmärgid

Lavakunsti õpetamise eesmärgid on:

- anda õpilastele läbi praktilise draamategevuse võimalus eneseavastamiseks – oma isiksuse eripärade mõistmiseks, emotsionaalsete ja kommunikatiivsete oskuste arendamiseks;
- arendada õpilaste probleemilahendamise oskust, loovust, esinemisjulgust ja – vilumust (avalikku esinemist);
- julgustada omaloomingulisi katsetusi;
- toetada läbi loova eneseväljenduse tervikliku maailmapildi teket;
- äratada õpilaste huvi teatri kui kunstiliigi vastu, kujundada kultuurset teatritarbijat.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- tunnetab senisest enam oma isiksuse tugevaid ja nõrku külgi, oskab oma tugevusi rakendada ja toime tulla puudustega;
- suudab senisest enam valitseda oma keha, häält ja miimikat ning teha publiku ees ennast kuuldavaks/ nähtavaks/ arusaadavaks;
- omab uusi kogemusi olemaks avatud, julge, loominguline ja emotsionaalne;
- suudab käivitada oma loomingulised ressursid probleemile erinevate lahendusvariantide leidmiseks;
- tunnetab senisest enam suhtluspartnerit, oskab määratleda grupiatmosfääri ja oma positsiooni grupis;
- oskab tõlgendada teatrimärke ja tunneb teatriterminoloogiat;
- on senisest enam huvitatud kaasaegsest teatrist ja tantsust.

Õppetegevus

Lavakunsti kursus toetab õpilaste enesemääratluse ja sotsiaalse pädevuse kujunemist. Lavakunsti sisu kujundab õpilases arusaamist iseendast ja teatri väljendusvahenditest.

Õpikeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele ning võimalustele vabalt arvamust avaldada, võimalustele initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

Tugiained: inimeseõpetus, kirjandus, ajalugu, loovkunst, kehaline kasvatus.

Eriti tihe on lõiming kursustega „Kirjandus ja teater“ ning „Kirjandus ja film“. Ühisprogrammi kuulub 2 teatri ühiskülastust ja etendustele järgnevad arutelud.

Õppesisu

Enesetunnetuslik ja -väljenduslik praktika: Kehakeel. Miimika. Žestid. Mitteverbaalsed väljendusvahendid. Hingamine. Lõõgastumine. Artikulatsioon. Retoorika põhivõtted (pauseerimine, rõhutamine, rütm, intonatsioon, hääletugevus, tämber). Partneri tunnetamine. Grupi tunnetamine.

Teatrispetsiifilised teadmised ja oskused: Pantomiim. Koomika (situatsiooni-, sõna- ja karakterikoomika). Improvisatsioon. Monoloog. Dialog. Dramaatiline pinge. Konflikt. Maskiteater. Teatriruum. Atmosfäär. Roll. Näitleja ja lavastaja. Lavastus (lavastajast grimeerijani). Dramatiseering. Misanstseen. Teatrimärk. Sõnateater, sealhulgas luuleteater. Tants (uus tants). *Performance* ja *happening*. Teatrikriitika.

Mõistete omandamine ei ole omaette eesmärgiks, vaid see on vajalik praktiliste tegevuste selgitamiseks ja teoreetilise plaani andmiseks.

Hindamise üldised alused

Hindamine on peamiselt hinnanguline ehk tagasiside andmine. Kontrollivahendiks on üksikesinemised (improvisatsioon, monoloog, teksti interpreteerimine, pantomiim jms) või loovusülesanded 3-5 liikmelistes gruppides. Hindamisvahendiks on ka ühiselt nähtud teatrietenduse analüüs või arvustus. Lavakunsti kursusehinne kujuneb protsessihinnetest ja kursusetöö hindest. Kuna kogu kursuse vältel hinnetest olulisem on tagasiside andmine, siis protsessihinned kujunevad peamiselt suhtumisest ja isiklikust initsiatiivist. Teoreetiliste teadmiste, oskuste ja mõistmise eest hindeid ei panda. Kursusetöök on kursuse jooksul õpitud

materjali põhjal lavastatud grupitöö, mida etendatakse kursusetööd vastuvõtivatele õpetajatele ja teistele huvilistele. II kursusel astutakse lühietendusega üles Läänemaa kooliteatrite festivalil.

4.3.1 Lavakunst I

Enesetunnetuslik ja –väljenduslik praktika: Kehakeel. Miimika. Žestid. Mitteverbaalsed väljendusvahendid. Hingamine. Lõõgastumine. Artikulatsioon. Retoorika põhivõtted (pauseerimine, rõhutamine, rütm, intonatsioon, hääletugevus, tämber). Partneri tunnetamine. Grupi tunnetamine.

Teatrispetsiifilised teadmised ja oskused: Pantomiiim. Koomika (situatsiooni-, sõna- ja karakterikoomika). Improvisatsioon. Monoloog. Dialog. Dramaatiline pinge. Konflikt. Maskiteater. Teatriruum. Atmosfäär. Roll. Näitleja ja lavastaja. Lavastus (lavastajast grimeerijani). Dramatiseering. Misanstseen. Teatrimärk. Sõnateater, sealhulgas luuleteater. Tants (uus tants). *Performance* ja *happening*. Teatrikriitika.

Mõistete omandamine ei ole omaette eesmärgiks, vaid see on vajalik praktiliste tegevuste selgitamiseks ja teoreetilise plaani andmiseks.

4.3.2 Lavakunst II

Tuginedes I kursuse teadmistele ja kogemustele muutub enesetunnetuslik ja -väljenduslik praktika eesmärgistatuks. Grupitööna valmib lühietendus, mille loomisprotsessis lõövad kaasa kõik õpilased. Nii etenduse tekstiline osa kui liikumine on ühise loomeprotsessi ja improvisatsiooniharjutuste tulemus. Samuti kostüümi-, valgus- ja helilahendus otsustatakse ning teostatakse ühistööna. Esietendus toimub Läänemaa kooliteatrite festivalil, mis annab suurepärase võimaluse kogeda ka žürii tagasisidet.

4.3.3 Lavakunst III

Kava väljatöötamisel